

6. Практика Європейського суду з прав людини як джерело тлумачення Конвенції 1950 р. *Українська Гельсінська спілка з прав людини*. URL : <https://www.helsinki.org.ua/articles/praktyka-evropejskoho-sudu-z-prav-lyudyny-yak-dzherelo-tlumachennya-konventsiji-1950-r/>.
7. Про захист персональних даних : Закон України від 01 червня 2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 34. Ст. 481.
8. Зенкін Д. Забезпечення прав людини в умовах війни. *LIGA.net*. URL : <https://blog.liga.net/user/dzenkin/article/54386>.
9. Investigatory powers act 2016. *Legislation.gov.uk*. URL : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/25/contents>.
10. Резворович К. Р. Право на особисте життя vs право на приватне життя: дискусійність співвідношення категорій. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 1. С. 95–101.

Олександр КОШОВИЙ

аспірант, фахівець з адміністрування бізнесу (МВА), адвокат

Науковий керівник:

д.ю.н., доц. **Євгенія КОБРУСЄВА**
(Дніпровський національний
університет ім. Олеся Гончара)

ЯКІСТЬ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ НОРМ ACQUIS ЄС: НА ПРИКЛАДІ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО РИНКИ КАПІТАЛУ ТА ЗАБОРОННОЇ НОРМИ ПРО МАНІПУЛЮВАННЯ РИНКОМ

З укладенням 21 березня 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною та ЄС Україна офіційно розпочала інтеграцію до Європейського Союзу. Однією з цілей Угоди було поступове наближення законодавства України до законодавства ЄС (Преамбула та стаття 1) [1].

23 червня 2022 р. Європейська Рада надала Україні статус кандидата на вступ до Європейського Союзу [2].

У червні 2024 р. Україна офіційно розпочала [3] переговори про вступ до ЄС, які наразі тривають.

Таким чином, процес набуття членства в ЄС наразі обумовлює напрями розвитку українського законодавства.

Надбання спільноти (acquis EU) забезпечує розвиток добробуту, людського капіталу та інновацій.

Інноваційний характер згаданої угоди для законодавства України відзначають А. Шульга та О. Передерій [4, с. 152].

На розвитку інституцій та законодавства України в напрямі європейської інтеграції фокусує увагу М. Білак [5, с. 12].

Отже, в аспекті користі для України Угода про асоціацію дозволяє структурувати українське законодавство. Водночас виникає запитання, чи є якість імplementованого законодавства достатньою для вступу в ЄС? Це важливо, адже завдяки позитивним законодавчим змінам не тільки стає

можливим набуття Україною членства в ЄС, але й сам ринок капіталу зможе відігравати важливу роль у відновленні України після війни.

Недооцінка неякісного та фрагментарного копіювання європейського права ще в довоєнний час (попри часті та категоричні заперечення Головного юридичного управління Апарату Верховної Ради України [9]) дозволяла, на думку Н. Шелудько та С. Шишкова [6], його втілення у неякісні та суперечливо побудовані норми законодавства України про ринки капіталу.

Проблемою на цьому шляху є вкорінена практика ігнорування парламентом офіційних висновків експертного середовища [7]. Це має наслідком продовження контраверсійної рецепції законодавства Європейського Союзу під час війни.

Жодні фактори, навіть під час воєнного стану, не можуть бути виправданням, коли мова заходить про ухвалення змін, що прямо протирічать та порушують Конституцію України.

Так, акцентуємо увагу на законі, на який спирається вся архітектура ринків капіталу, а саме Законі України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків».

При ухваленні його в новій редакції в лютому 2024 р. Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України пропонувало його повністю «відхилити», оскільки він: «порушує Конституцію та закони України, не враховує юридичну позицію єдиного органу конституційної юрисдикції України, європейських юрисдикцій щодо захисту прав людини і основоположних свобод» [7].

Завдана таким кроком шкода інституціям та галузям законодавства підлягає окремому та детальному аналізу. Водночас одним із численних негативних наслідків цих змін є, зокрема, «зацементована» проблема легітимності регулятора ринку – Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР). Все – через порушення ст. 106 Конституції України, оскільки згаданий закон всупереч їй дозволяє призначення членів НКЦПФР Президентом України поза межами його повноважень, передбачених Конституцією України.

Сумніви щодо легітимності регулятора, якому належить ключова роль у політиці протидії ринковим зловживанням, впливають на весь зміст кримінально-правового захисту ринку [8, с. 286].

Довіра до регулятора ринку та легітимність інституції має важливе значення для захисту ринку капіталу. Питання також лежить у площині недотримання Україною вимог імplementованої Директиви ЄС 2014/65/ЄС [10] щодо компетенцій та спроможності регулятора.

Інший приклад нівелювання норм права ЄС при імplementації наведемо в порівнянні з європейським законодавством, що забороняє маніпулювання ринком. Акцентуємо увагу на його аспекті, що стосується видів поведінки, які вважаються маніпулюванням ринком. Так, ухвалена в лютому 2024 р. норма ст. 152 Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки»

(замість чинної ст. 148), що має набрати чинність з 01.01.2026, містить суттєву відмінність від законодавства ЄС, а саме щодо способу визначення інших випадків маніпулювання (так званого невичерпного переліку) та суб'єкта цього процесу.

Адже в праві держав-членів ЄС невичерпний перелік індикаторів, за якими регулятор має визначати маніпулювання, міститься безпосередньо в Додатку I до регламенту MAR [11]. Визначення інших випадків в праві ЄС делеговано Європейській Комісії (урядові ЄС).

Натомість в праві України ці повноваження (фактично визначати додаткові випадки злочинної поведінки) делеговані органам, створеному всупереч Конституції України – НКЦПФР, яка, звичайно, не є ані законодавцем, ані урядом. Водночас кримінальна протиправність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки цим Кримінальним кодексом України (ч. 3 ст. 3).

Розвиток положень законодавства про ринки капіталу та кримінального законодавства щодо заборони маніпулювання ринком в Україні в контексті імплементації права ЄС є постійним, але одночасно з цим підриває довіру до інституцій та суперечить Конституції України.

Це створює зону правової невизначеності в поняттях, покладених в основу заборонної правової норми.

Повинна бути повністю припинена практика ухвалення законодавства, що повністю ігнорує думку експертного співтовариства: як офіційного (парламентського), так і суспільного та наукового.

Порушення Конституції України, допущені при ухваленні змін, мають бути досліджені, а помилки виправлені.

Правовий статус регулятора ринків капіталу (НКЦПФР) має бути приведений у відповідність із вимогами Конституції України.

Список використаних джерел

1. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part. *EUR-Lex*. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A22014A0529%2801%29>.
2. European Council, 23-24 June 2022. *European Council*. URL : <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2022/06/23-24/>.
3. International ministerial meetings. Intergovernmental conference with Ukraine: introductory remarks, opening statements. *European Council*. URL : <https://video.consilium.europa.eu/event/en/27556>.
4. Шульга А. М., Передерій О. С. Особливості нормативно-правового забезпечення трансформації правової системи України в умовах асоціативного партнерства з Європейським Союзом. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право*. 2018. Вип. 25. С. 152–155.
5. Білак М. В. Значення Угоди про асоціацію з ЄС: нові виклики для конституційного порядку чи послаблення позиції Основного Закону. *Наукові записки НАУКМА. Юридичні науки*. 2017. Т. 193. С. 12–16.
6. Шелудько Н. М., Шишков С. Є. Інфраструктура фінансового ринку в Україні: наслідки законодавчого оновлення. *Фінанси України*. 2021. № 9. С. 70–98.

7. Зауваження до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» та деяких інших законодавчих актів України щодо регулювання та нагляду на ринках капіталу та організованих товарних ринках». Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України. 70 с. URL : <blob:https://itd.rada.gov.ua/fa50c5eb-1798-4bbb-b741-0e4be54f3349>.

8. Кошовий О. Проблеми неконституційності правового статусу регулятора організованих ринків капіталу як перешкода для застосування кримінальних санкцій за зловживання на організованих ринках. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 285–293. URL : <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-51>.

9. Кошовий О. Ринки капіталу в Україні: фактчекінг в аспекті якості законодавства, імплементації *acquis* ЄС, інституцій та відповідальності. Київ : Норма права, 2023. 480 с.

10. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU. *EUR-Lex*. URL : <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj/eng>.

11. Regulation (EU) No 596/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on market abuse (market abuse regulation) and repealing Directive 2003/6/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Directives 2003/124/EC, 2003/125/EC and 2004/72/EC. *EUR-Lex*. URL : <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2014/596/oj/eng>.

Владислав КОЧИН

курсант ННІ № 4

Кирило ГУЛЕНКО

курсант ННІ № 4

Науковий керівник:

ст. викладач **Лариса САЗАНОВА**

(Харківський національний університет
внутрішніх справ)

WAYS OF IMPLEMENTING BUDGET POLICY IN THE PRE-WAR PERIOD AND DURING THE WAR

Budget policy is considered to be the basis for the formation of the budget process, the budget system and the budget itself – the key financial plan of the state. The formation of the budget policy is influenced by various aspects, such as the specifics of the economic system, priorities for economic development, the structure of the country's financial system, its integration into the global economic system, and other factors.

One of the most important tasks of financial resource management is to achieve the balance of the main financial plan of the state – the Budget. This is crucial for the distribution of economic indicators, financial support of the authorities, and creating the basis for economic development [1, p. 50].

The last 16 years have been a test for Ukraine, and the challenges the country has faced. They have had a significant impact on fiscal policy. The crisis of 2014–2015 and the coronavirus pandemic reversed economic policy achievements, such